

Det ligger i enhver Nations Interesse at nytte Lejligheden til at skaffe sig det bedst mulige Overblik over, hvorlangt den nu er naaet, hvorledes dens Kultur former sig ud fra de nationale Forudsætninger og maalt med andre Nationers Standpunkt og Fremstræben og herigennem komme til en grundet Dom om sig selv, sine Fortrin og sine Mangler, sin tilbagelagte Udviklingsgang og sine Fremtidsmuligheder. For vort eget Lands Vedkommende er det et saadant Overblik, »Danmarks Kultur ved Aar 1900« vil søge at give, gennem Skildring af alle Kulturomraader ved det 19. Aarhundredes Slutning og Samstilling mellem disse og de tilsvarende Forhold ved Aar 1800, saaledes at dog overalt, hvor det er nødvendigt, den mellemliggende Udvikling i Korthed antydes«. Værket vil saaledes behandle vore politiske Forhold, Folkeoplysnings-Forhold, videnskabelige og kunstneriske Forhold, Danmarks Stilling i det internationale Samkvem, det praktiske Livs Vilkaar og Tilstand, sanitære og humane Foranstaltninger etc. etc. Af alle disse forskelligartede Forhold vil Værket give en letfattelig Skildring, saa at det kan lykkes det at trænge ud i de bredere Lag.

— Hermann Köhler har i sin Bog »Socialistische Irrlehren von der Entstehung des Christentums und ihre Widerlegung«, der nylig udkom hos J. C. Hinrichs'sche Buchhandlung i Leipzig, givet Bevis for, at han er en meget belæst Mand. Han har grundigt studeret de socialistiske Forfattere med Hensyn til deres Forhold til de religiøse Spørgsmaal, og ogsaa i Literaturen paa den anden Side, den theologiske, er han hjemme. Han belyser i sin Bog de socialistiske Forfatteres For-

staaelse af det Ny Testamente, deres »historisk-materialistiske« Forsøg paa at fremstille Oldkristendommen som et Produkt af Tidens økonomiske Forhold, deres Forsøg paa at frakende Kristendommen al Selvstændighed, idet den skildres som helt afhængig dels af ældre Religionssystemer, dels af hedensk Filosofi etc. Han støtter sine Udtalelser ved en saadan Mængde af Literaturhenvisninger, at mangan en Læser maaske endog vil finde, at der bydes ham for meget af det Gode. Overhovedet kan det ikke nægtes, at Bogen er noget drøj at læse. De socialistiske Forfatteres fuldstændige Uvidenskabelighed er jo iøjnefaldende nok: de have altid Resultaterne færdige paa Forhaand; deres saakaldte historiske Fremstillinger og Undersøgelser ere i Virkeligheden ganske ørkesløse, da de jo ikke ville finde Andet end deres socialistiske Dogmer, — men imod Köhler kan man jo nok gøre den Indvending gældende, at ogsaa han er Dogmatiker; kun ere hans Dogmer de modsatte af Socialisternes. Dogmatismen og Fremstillingens Besværlighed ere Bogens Hovedfejl; men det vilde være ubilligt for deres Skyld at glemme de gode Sider. Bogens Literaturhenvisninger kunne ofte komme til Nytte; og hvad enten man accepterer eller ikke accepterer Forfatterens theologiske Standpunkt, maa man give ham Ret i hans Kritik. Vel er det for fordomsfri Læsere let at se det Forskruede i den marxistiske »historiske Materialisme« og overhovedet det Forlorne i hele Socialismen; men Köhlers fyldige Paavisning bliver ikke derfor overflødig, og hans Bog fortjener at noteres som en anerkendelsesværdig Berigelse af den antisocialistiske Literatur.